

Abdestle İmza

Sultan Abdülhamîd Han'ın şahsiyeti hakkında, İngiliz koramirali Sir Henry Woods hatıratında şöyle demektedir. "Bana göre sultan Abdülhamîd, gelmiş geçmiş Osmanlı pâdişâhları arasında en müstesna mevkii işgal edenlerden biridir... Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan beri gelen en başarılı hükümdarlardandır. Çok sakin ve gösterişten uzak bir hâlde yaşardı. Bir mes'eleye çözüm ararken, mütehassıslarını dinler, ancak onların fikirlerine esir olmazdı. Şehzâde iken de akıllı, nâzikti ve o zaman da İstanbul'a gelen seçkin Avrupalılar kendisini ziyaret etmek isterlerdi... Eğer sultan Abdülhamîd Han olmasaydı, devleti akılla idare etmeseydi, devlet çoktan yıkılmış olurdu. Türkiye'yi para ve personel bakımından kemiren, yoksul bırakan, gelişmesini durduran Doksanüç Rus harbinin yaralarını sarabilmesi hayrete şayandır. Dış borçları ödedi, orduyu kuvvetlendirdi ve Osmanlı Devleti'ni gene dostluğu ve ittifakı aranır bir hâle getirdi... Sultan Abdülhamîd düşürülmeseydi, Birinci cihân savaşı patlamıyacaktı. Aksini farz etsek bile Sultan, Türkiye'yi tarafsız bırakacak ve harbden sonra hiç yıpranmamış bir Türkiye, yıpranmış devletler arasında sivrilecekti..."

Mükemmel dış politikasının esas prensipleri; soğukkanlılık, hareketsizlik, harp tehlikesini atlatmak, devletlerin aralarındaki en uyuşmaz noktaları, düşmanlıkları, kıskançlıkları derhâl teşhis edip, Osmanlı lehine kullanmaktı... Sabahın erken saatlerinden gecenin geç saatlerine kadar çalışarak pek az uyurdu. Halîfelik sıfatına, diğer pâdişâhlardan çok daha ehemmiyet vermiştir. Dünyânın her tarafındaki müslümanlarla meşgul oldu. Onları İstanbul'a sevgi ve saygıyla bağlandı. İstanbul'da devamlı olarak binlerce yabancı müslüman bulunur, Orta Afrika'dan Çin'e kadar olan ülkelerdeki müslümanlar gelip gider, telkin ve emir alırlardı... Gerçek aile babası, çocuklarına düşkün, onları iyi terbiye eden, hoşsohbet bir hükümdardı. Orduyu kullanmaya azmetseydi, hiç bir kuvvet onu tahtından indiremezdi. Ama buna yanaşmadı. Zâten savaşa ve kavgaya değil, ince diplomasiye inanırdı... Her seviyedeki adamın bir değeri olduğunu bilirdi... Hareket ordusu, üç beş bin kişiden ibaretti. Arnavud, yahûdî, rumlar çoğunluktu. Yalnız subayları Türk'tü, son Cuma selâmlığında bir kaç gün önce kendisine refâket eden 8.000 çok iyi yetişmiş hassa askeri bile bu kuvveti bir çarpışta darmadağın ederdi. Halk kendisini çok sevmiştir. Hal'inden bir kaç gün önceki son selâmlığında; "Pâdişâh'ım çok yaşa" âvâzeleriyle yeri göğü inleyen halk, samimî idi..."

Sultan Abdülhamîd Han, âcil iş zuhur edince, gecenin herhangi bir vaktinde uyandırılmağını ister, ertesi güne bırakılmasına rızâ göstermezdi. Bu hususta mâbeyn başkâtibi Esâd Bey, hâtıratında şöyle demektedir: "Bir geceyarısı, çok mühim bir haberin imzası için Sultân'ın kapısını çaldım. Fakat açılmadı. Bir müddet bekledikten sonra tekrar çaldım, yine açılmadı. Acaba Sultan'a bir emr-i Hak mı vâki oldu? diye endişelendim. Biraz sonra tekrar çaldım, açıldı. Sultan, elinde havlu ile yüzünü kuruluyordu. Tebessüm ederek; "Evlâd, bu vakitte çok mühim bir iş için geldiğinizi anladım. Daha ilk kapıyı vuruşunuzda uyandım. Abdest aldım. Onun için geciktim. Kusura bakma. Ben bu kadar zamandır bu milletin hiç bir evrakına abdestsiz imza atmadım. Getir imzâliyayım" dedi. Besmele çekerek imzaladı."

Kaynak: Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi